Yr Ail Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020)

SoNaRR2020 Cofrestr ffiniau arfordirol pwysau a chyfleoedd allweddol

Cyfoeth Naturiol Cymru

Adroddiad Terfynol

Gwybodaeth am Cyfoeth Naturiol Cymru

Diben Cyfoeth Naturiol Cymru yw ceisio rheoli adnoddau naturiol mewn modd cynaliadwy. Mae hyn yn golygu gwarchod aer, tir, dŵr, bywyd gwyllt, planhigion a phridd i wella llesiant Cymru a darparu dyfodol gwell i bawb.

Tystiolaeth yn Cyfoeth Naturiol Cymru

Mae Cyfoeth Naturiol Cymru yn sefydliad sy'n seiliedig ar dystiolaeth. Rydym yn ceisio sicrhau bod ein strategaethau, penderfyniadau, gweithrediadau a chyngor i Lywodraeth Cymru ac eraill wedi'u tanategu gan dystiolaeth gadarn sydd o ansawdd uchel. Rydym yn cydnabod ei bod yn hanfodol bwysig meddu ar ddealltwriaeth dda o'n hamgylchedd newidiol.

Byddwn yn gwireddu'r weledigaeth hon drwy'r isod:

- Cynnal a datblygu sgiliau arbenigol technegol ein haelodau staff;
- Diogelu ein data a'n gwybodaeth;
- Sicrhau rhaglen ragweithiol o waith tystiolaeth sydd â digon o adnoddau;
- Parhau i adolygu ac ychwanegu at ein tystiolaeth er mwyn sicrhau ei bod yn addas ar gyfer yr heriau yr ydym yn eu hwynebu; a
- Rhannu ein tystiolaeth mewn modd agored a thryloyw.

Teitl: **SoNaRR2020 Cofrestr ffiniau arfordirol pwysau a chyfleoedd allweddol**

Adolygiadau gan Gymheiriaid: Adolygiad gan gymheiriaid mewnol ac allanol

Cyfyngiadau: Dim

Cynnwys yr Ail Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020)

Mae’r ddogfen hon yn un o grŵp o gynhyrchion sy'n ffurfio'r ail Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol (Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020). Dyma'r gyfres lawn o gynhyrchion:

Crynodeb Gweithredol. Rhagair, Cyflwyniad, Crynodeb a Chasgliadau. Cyhoeddwyd fel cyfres o dudalennau gwe ym mis Rhagfyr 2020

Y Cofrestrau Adnoddau Naturiol. Ysgogwyr, Pwysau, Effeithiau a Chyfleoedd i Weithredu ar gyfer wyth Ecosystem Eang. Cyhoeddwyd fel cyfres o ddogfennau PDF ac fel ffeithlun rhyngweithiol ym mis Rhagfyr 2020

Asesiadau yn erbyn pedwar nod Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy. Cyhoeddwyd fel cyfres o ddogfennau PDF ym mis Rhagfyr 2020:

Nod 1 Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Mae stociau o adnoddau naturiol yn cael eu diogelu a'u gwella

Nod 2 Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Mae ecosystemau yn gallu gwrthsefyll newid disgwyliedig ac anrhagweledig

Nod 3 Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Mae gan Gymru leoedd iach i bobl sydd wedi'u gwarchod rhag peryglon amgylcheddol

Nod 4 Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Cyfrannu at economi adfywiol, cyflawni lefelau cynhyrchu a defnydd cynaliadwy

Asesiad o Fioamrywiaeth Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Cyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021

Asesiadau yn ôl Ecosystem Eang. Cyhoeddwyd fel cyfres o ddogfennau PDF ym mis Mawrth 2021:

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Ymylon Arfordirol

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Ffermdir Caeedig

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Dŵr Croyw

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Yr Ardal Forol

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Mynyddoedd, Gweundiroedd a Rhosydd

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Coetiroedd

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Trefol

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Glaswelltir Lled-naturiol

Asesiadau yn ôl Thema Drawsbynciol. Cyhoeddwyd fel cyfres o ddogfennau PDF ym mis Mawrth 2021:

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Ansawdd Aer

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Y Newid yn yr Hinsawdd

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Effeithlonrwydd Ynni

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Rhywogaethau Estron Goresgynnol

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Priddoedd a Defnydd Tir

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Gwastraff

Asesiad o Gyflawni Rheoli Adnoddau Naturiol yn Gynaliadwy: Effeithlonrwydd Dŵr

Anghenion tystiolaeth diweddaredig yr Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol. Cyhoeddwyd ym mis Mawrth 2021

Acronymau a Rhestr Termau. Cyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2020 a diweddarwyd ym mis Mawrth 2021

Dyfyniad argymelledig ar gyfer y rhan hon o'r adroddiad:

Cyfoeth Naturiol Cymru. 2020. SoNaRR2020 Cofrestr ffiniau arfordirol pwysau a chyfleoedd allweddol. Cyfoeth Naturiol Cymru.

Hawlfreintiau

Oni nodir yn wahanol, gall cynnwys yr adroddiad hwn gael ei ddefnyddio dan drwydded Llywodraeth Agored

Oni nodir yn wahanol, mae'r holl graffiau, mapiau, tablau a delweddau eraill yn © Cyfoeth Naturiol Cymru a hawl cronfa ddata. Cedwir pob hawl.

Yr holl fapiau sy'n cynnwys ffin Cymru:

© Cyfoeth Naturiol Cymru a hawl cronfa ddata. Cedwir pob hawl. © Hawlfraint y Goron a chronfa ddata 2020. Rhif trwydded 100019741 yr Arolwg Ordnans.

Yr holl fapiau sy'n cynnwys agweddau morol:

© Cyfoeth Naturiol Cymru a hawl cronfa ddata. Cedwir pob hawl © y Goron Brydeinig ac OceanWise Ltd, 2020. Cedwir pob hawl. Rhif trwydded EK001-20120402. Ni ddylid eu defnyddio at ddibenion mordwyaeth.

Ffiniau arfordirol
Cofrestr Adnoddau Naturiol
Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020

Mae'r Cofrestrau Adnoddau Naturiol yn allbwn pwysig o'r Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol 2020. Eu pwrpas yw distyllu'r pwysau a'r cyfleoedd allweddol a nodwyd yn y penodau a darparu asesiad hygyrch o reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy.

Mae cofrestr adnoddau naturiol y ffiniau arfordirol yn cynnwys dwy ddogfen ychwanegol:

1. SoNaRR2020 Cofrestr ffiniau arfordirol asesiad o SMNR
2. SoNaRR2020 Register coastal margins evidence

Tabl 1 Prif sbardunau, pwysau ac effeithiau ar Ecosystem y Ffiniau Arfordirol

Prif sbardunau	**Pwysau**	**Effeithiau**
Newid yn yr hinsawdd	1. Newid ym mhatrymau'r tywydd	1.1. Rhagwelir y bydd yn arwain at golli ehangder yr ecosystemau o wasgfa arfordirol, mwy o lifogydd, erydu a difrod gan stormydd. Asesiad hyder: UCHEL Nod 1 a 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 1.2. Mwy o risg i bobl, eiddo, seilwaith a thir amaethyddol, cynefinoedd daearol a dŵr croyw. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 3 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 1.3. Yn debygol o arwain at newidiadau i gyfansoddiad rhywogaethau a dosbarthiad cynefinoedd. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 1 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy

Prif sbardunau	Pwysau	Effeithiau
Newid yn yr hinsawdd	2. Cynnydd o ran lefel y môr	2.1. Rhagwelir y bydd yn arwain at golli ehangder yr ecosystemau o wasgfa arfordirol, mwy o lifogydd, erydu a difrod gan stormydd. Asesiad hyder: UCHEL Nod 1 a 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 2.2. Yn debygol o arwain at newidiadau i gyfansoddiad rhywogaethau a dosbarthiad cynefinoedd. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 1 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 2.3. Mwy o risg i bobl, eiddo, seilwaith a thir amaethyddol, cynefinoedd daearol a dŵr croyw. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 3 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Llygredd	3. Llygredd aer	3.1. Dyddodion nitrogen ac amonia atmosfferig sy'n arwain at gynnydd mewn rhywogaethau glaswellt cystadleuol, olyniaeth gyflymach a cholli rhywogaethau arloesol, sy'n gallu gwrthsefyll straen ar dir agored. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 1 a 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Llygredd	4. Llygredd dŵr	4.1. Mae lefelau maethynnau uchel a halogion cemegol yn niweidiol i weithrediad y system gyfan, ac i gyflwr cynefinoedd a rhywogaethau penodol. Mae'r effeithiau mwyaf yn ymwneud â lefelau maethynnau uwch mewn morlynnoedd ond mae morfeydd heli hefyd yn gysylltiedig â chyrff dŵr ag ansawdd dŵr gwael. Asesiad hyder: ISEL Nod 1 a 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy

Prif sbardunau	Pwysau	Effeithiau
Newid yn nefnydd tiroedd	5. Dwysáu amaethyddol	5.1. Colli cynefinoedd, darnio a dirywiad mewn cyflwr a bioamrywiaeth. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Newid yn nefnydd tiroedd	6. Rheoli annigonol	6.1. Effeithio ar ehangder a chyflwr cynefinoedd arfordirol a bioamrywiaeth. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Newid yn nefnydd tiroedd	7. Datblygiad a seilwaith adeiledig	7.1. Ar hyn o bryd mae pwysau datblygu yn ymwneud yn bennaf â hamdden a thwristiaeth, fel parciau carafanau a chyrsiau golff. Mae'r rhain yn arwain at golli cynefinoedd, darnio a chyfyngu ar y parth arfordirol a'r gefnwlad sy'n effeithio ar y potensial i adfer cynefinoedd. Mae ynni adnewyddadwy morol yn fygythiad. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Newid yn nefnydd tiroedd	8. Mynediad, chwaraeon a gweithgareddau hamdden heb eu rheoli	8.1. Aflonyddwch ar rywogaethau e.e. adar sy'n nythu ar y ddaear. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 1 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 8.2. Gall sathru a defnyddio cerbydau arwain at erydu a dirywiad yn ehangder a chyflwr cynefinoedd. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Newid yn nefnydd tiroedd	9. Coedwigo Amhriodol Hanesyddol	9.1. Colli cynefinoedd, cyfyngiadau i ddeinameg naturiol a cholli rhywogaethau. Asesiad hyder: CANOLIG Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy

Prif sbardunau	Pwysau	Effeithiau
Newid yn nefnydd tiroedd	10. Addasiadau ffisegol	10.1. Atal gweithredu naturiol y cynefinoedd arfordirol deinamig sy'n hanfodol ar gyfer cynnal ehangder a chyflwr Asesiad hyder: UCHEL Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy 10.2. Tarfu ar gyflenwadau gwaddod gan arwain at golli cynefinoedd ac ymyrraeth ar olyniaeth naturiol. Asesiad hyder: UCHEL Nod 2 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Newid yn nefnydd tiroedd	11. Olyniaeth wedi'i gyflymu	11.1. Colli cynefinoedd a rhywogaethau arloesol sy'n dibynnu ar dwyni tywod. Asesiad hyder: UCHEL Nod 1 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy
Rhywogaethau estron goresgynnol, plâu a chlefyd	12. Rhywogaethau estron goresgynnol	12.1. Disodli rhywogaethau brodorol sy'n bygwth amrywiaeth ac yn gweithredu fel sefydlogwyr ar systemau twyni. Asesiad hyder: UCHEL Nod 1 - rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy

* Cywasgu arfordirol: Lle na all cynefinoedd arfordirol fudo i mewn i'r tir, oherwydd presenoldeb amddiffynfa fôr, byddai codiad yn lefel y môr a mwy o erydu yn debygol o arwain at 'wasgfa arfordirol'

Cyfleoedd i Weithredu

Nod 1: Stociau o adnoddau naturiol yn cael eu diogelu a'u gwella

Cyflwyno addasiad arfordirol trwy ddatrysiadau sy'n seiliedig ar natur

Darparu amaethyddiaeth gynaliadwy. Parhau i weithio gyda ffermwyr a rheolwyr tir trwy ddarparu cymhellion a chymorth i sicrhau rheolaeth amaethyddol gynaliadwy.

Amddiffyn, gwella ac adfer cynefinoedd ffiniau arfordirol i wella gwytnwch. Cefnogi rheolaeth safle gwarchodedig i sicrhau cyflwr da ac adfer graddfa tirwedd i adfer ehangder, cyflwr, cysylltedd a bioamrywiaeth.

Gwella dull rheoli dalgylch o’r ffynhonnell i’r môr o safbwynt maethynnau, cemegolion a phathogenau.

Nod 2: Ecosystemau gwydn

Amddiffyn, gwella ac adfer cynefinoedd ffiniau arfordirol i wella gwytnwch a diogelu gwasanaethau gan gynnwys amddiffyn rhag llifogydd yn naturiol a dal a storio carbon.

Gellid lliniaru effeithiau newid yn yr hinsawdd trwy addasu arfordirol a gweithredu datrysiadau ‘seilwaith gwyrdd’ ar sail natur, yn unol â Chynlluniau Rheoli Traethlin.

Mynd i'r afael ag ansawdd dŵr gwael. Integreiddio ecosystemau morol a daearol trwy reoli parthau arfordirol integredig a Chynlluniau Rheoli Basn Afon.

Mynd i'r afael ag ansawdd aer gwael. Cefnogi cyflwyno rhaglenni strategol, er enghraifft, y Cynllun Aer Glân a'r Cynllun Ffermio Cynaliadwy i leihau a gwrthdroi gormodedd amonia ar lefel gritigol.

Darparu amaethyddiaeth gynaliadwy. Parhau i weithio gyda ffermwyr a rheolwyr tir trwy ddarparu cymhellion a chefnogaeth i sicrhau rheolaeth amaethyddol gynaliadwy.

Nod 3: Lleoedd Iach i Bobl

Ystyriwch sicrhau bod dyfarnu cymorthdaliadau ffermio yn dibynnu ar arfer amaethyddol da a fydd o fudd i ansawdd aer a dŵr.

Goresgyn yr her o reoli buddiannau gwrthgyferbyniol nifer o randdeiliaid ar ffiniau arfordirol er mwyn sicrhau bod potensial lliniaru llifogydd cynefinoedd ffiniau arfordirol yn cael ei wireddu.

Darparu amddiffyniad tymor hir digonol ar gyfer morfeydd heli presennol

Adfer cynefinoedd morfeydd heli i hybu dal a storio carbon.

Cyflawni addasiad arfordirol trwy ddatrysiadau sy'n seiliedig ar natur

Gwneud y mwyaf o gyfleoedd llesiant ar ffiniau arfordirol

Nod 4: Economi Atgynhyrchiol

Darparu amaethyddiaeth gynaliadwy. Parhau i weithio gyda ffermwyr a rheolwyr tir trwy ddarparu cymhellion a chymorth i sicrhau rheolaeth amaethyddol gynaliadwy.

Cyflwyno datrysiadau sy'n seiliedig ar natur ar yr arfordir.